

Üstün Zekalı Öğrencilerin Deyim Algılarının Belirlenmesi

Determination of Gifted Students' Phrase Perceptions

Hüseyin MERTOL, Deniz OZCAN,

Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Lefkoşa, KIBRIS

Emine YURTERİ

Malatya Bilim Sanat Merkezi, Türkiye

Cennet PAMUKÇU

Nevşehir Bilim Sanat Merkezi, Türkiye

İlk Kayıt Tarihi: 20.06.2015

Yayına Kabul Tarihi: 17.11.2015

Özet

Bu çalışmada, altı farklı Bilim ve Sanat Merkezine devam eden 10-12 yaş grubundaki üstün zekalı öğrencilerin deyim algılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden 71 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Çalışmanın ilk aşamasında öğrencilerden Türk Dil Kurumu Atasözleri ve Deyimler Sözlüğündeki kendi istedikleri bir deyim seçmeleri istenmiştir. Öğrencilerden seçtikleri deyim kendi anladıkları anlama göre resmetmeleri beklenmiştir. Elde edilen resimler bir araya getirilmiş, öğrencilerin deyimleri gerçek anlamına göre mi yoksa mecaz anlamına göre mi resmettikleri tespit edilmiştir. Sonuç olarak, araştırmaya dahil edilen 71 öğrenciden 46'sı deyimlerin kelime anlamını kullanarak deyimleri resmetmiştir. Deyimleri resmetmesi istenen öğrencilerin 3'ü deyimleri mecaz anlamına uygun olarak çizmiştir ve öğrencilerinden 22'si deyimleri hem gerçek hem mecaz anlamına göre resmetmiştir.

Anahtar Sözcükler: *Deyim Algısı, Bilim Sanat Merkezi, Üstün Zekalı Çocukların Deyim Algısı*

Abstract

The aim of this study is to determine the phrase perceptions of 10-12 years old gifted children studying in Science and Arts Centers. Students are asked to select phrases from Turkish Language Association Proverbs and Phrases Dictionary, and draw these phrases according to their understanding. After students draw their phrases, all pictures are collected and examined whether they draw the phrases according to their true meaning or metaphor. According to results of the study, 3 of the students draw the pictures using the abstract meaning of the phrases, 46 of them draw using the concrete meaning and 22 of them draw both abstract and concrete meanings of the phrases. Finally, 30.9% of the students illustrate both real and metaphor meaning of the phrases, 4.3% of them illustrate only metaphor meanings, and 64.8% of them illustrate only real meanings of the phrases.

Keywords: *Phrase Perception, Science and Arts Center, Phrase Perceptions of Gifted Children*

1. Giriş

Belli durumlar ve olaylar karşısında az sözle çok fazla durumu ifade etme gücü olan deyimler, anlatım kalıplarıdır. (Aksoy, 1988) . Somut kavramlar, çocuğun ilk yaşlarında öğrendiği kavramlardır.Soyut kavramları öğrenmek için çocuğun bilişsel gelişim bakımından soyut işlemler döneminde geçmiş olması gerekmektedir. Soyut olma özelliğine sahip deyimleri, somut işlemler döneminde olan bir çocuk öğrenemez (Örge, 2003). Bu bağlamda dil ve düşünce, bir kağıdın ön ve arka yüzü gibidir; aralarındaki ilişki, sürekli dir. (Göker, 2001). Sadece somut değil, soyut kavramlar da deyimlerde olduğu gibi bilgi dağarcığımıza katılır.

Çocuklara ana dilini öğretme sürecinde sözcük dağarcığı ve deyim kullanımı oldukça önem arz etmektedir. Sözcük dağarcığının, insanların söylenenleri anlamasında ve duygularını, düşüncelerini anlatmasında önemli bir işlevi vardır. Sözcük dağarcığı, bireyin öğrenme yaşantısı sonucunda bellekte depolanan birikimi ifade etmektedir (Güleryüz, 2002:13). “Bir çocuk iki yaşından on iki yaşına kadar kelime hazinesinde belli bir kelimeye sahip olabilir ama bu on yıllık süre içinde çocuğun bu kelimeye yüklediği anlam yani bu kelimeyi kullanırken ne kastedtiği çok kesin olarak farklılık gösterir” (Gürkan, 1988).

Metafor Oluşturma

Metafor kavramı Türkçe’de “eğretileme” veya “istiare” olarak kullanılmasına karşın, bu iki kavramın da “metaforun özünü iskaladığı”(Demir, 2005) düşünülmektedir. “Çünkü Grekçe *metaphoradan* gelen‘metafor’ kelimesi, *meta*: öte ve *pherein*: taşımak, yüklenmek kelimelerinden oluşmaktadır, ve ‘bir yerden başka bir yere götürmek’ anlamındadır” (Demir, 2005). Demir’e (2005) göre, istiare, “*ödünç*’e dayanır: Ödünç alma, birinden eğreti/iğreti bir şey alma; bir kelimenin anlamını geçici olarak başka bir kelime için kullanma;bir sözün gerçek anlamını kaldırarak,benzerliği olan diğer bir anlamı iğreti olarak verme... “Eğretileme” ise istiare’nin kelime anlamının Türkçe’ye aktarılmasıdır.” Daha açık bir ifadeyle, eğretileme (veya istiare) daha çok edebiyatta kullanılan diğer mecaz sanatları (örneğin, teşbih, benzetme, kinaye, vb.) gibi edebi veya sanatsal bir işlev görürken, metafor kavramı daha çok zihinsel ve düşünsel kavrayış sistemimizi simgelemek için kullanılmaktadır.

Metafor bir kavramın, durumun ya da nesnenin doğrudan kendisiyle değil, bir başka kavram ya da nesne kullanılarak dolaylı yoldan anlatılmasıdır (Deant-Reed ve Szokolkszy, 1993). Martinez, Saulea ve Huber’e (2001) göre metafor şekillerin konuşmasından öte zihnin önemli bir mekanizmasını oluşturmaktadır. Böylece benzerliği olan bir kavramın başka bir kavramla anlatılarak parçalardan sinerji oluşturulmakta ve algıda seçicilik yaratılmaktadır. Cortazzi ve Jin’e (1999) göre metafor, “bilinen ile bilinmeyen arasında bir köprü vazifesini üstlenmiştir”. Morgan’a (1998) göre “metafor kullanımı, genel olarak dünyayı kavrayışımıza sinen *bir düşünce biçimi* ve *bir görme biçimi* anlamına gelir.” Bu yönüyle metafor, bir bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği güçlü bir zihinsel araçtır.

Kavramsal metafor teorisine göre metafor,bir kelimenin başka bir kelimedenden hareketle anlaşılması değil, bir kavram alanın başka bir kavrama alanına göre anlaşılmasıdır (Çalışkan, 2009).Kavramsal metaforlar, kaynak kavram alanı (source domain) ve hedef kav-

ram alanı (target domain) olmak üzere iki kavram alanından oluşur. Hedef kavram alanı, kaynak kavram alanı vasıtasıyla anlaşılır. Kaynak kavram alanı somut bir kavram, hedef bilgi alanı ise soyut veya fiziksel bir kavram ya da nesnedir. Mesela “Zaman Paradır (Time is Money)”(Lakoff & Johson, 2015) metaforunda kaynak bilgi alanı olan “para” somut bir kavramdır; hedef kavram alanı ise soyut bir kavram olan “zaman”dır. Ülkemizdeki literatürde metaforla ilgili çalışmalar ilk kez 2000’li yıllarda başlamıştır. Bu çalışmalarda bireylerin çoğunlukla eğitim bilimleri ilgili olgu veya kavramlar hakkında sahip oldukları düşüncelerin incelendiği görülmektedir. Metafor analizi tekniği kullanılarak yapılan çalışmalar incelendiğinde, araştırmaların daha çok okul, öğretmen, öğrenci ve yönetim konuları üzerinde yoğunlaştığı ve metaforların genellikle araştırma aracı olarak kullanıldığı görülmektedir (Özcan, 2010) . Mertol, Doğdu ve Yılar (2013), Kunt ve Tortop’un (2013) yapmış olduğu çalışma üstün yetenekli öğrencilere yönelik algının belirlenmesi ve bu algıların oluşma nedenleri üzerinde yapılan bir çalışmalarından bazıları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmanın amacı Bilim ve Sanat Merkezine eden 10-12 yaş grubundaki üstün zekalı ve yetenekli öğrencilerin deyim algısının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda metaforlarla çizim ve resmetme tekniğinden yararlanılmıştır. Doğadaki varlıklarla birlikte yaşarken kimi zaman onlara öykünür kimi zaman da kendi yaşamıyla o varlıklar arasında ilişki kurarak kendisini ifade etmeye çalışırız. Bu ifade etme biçimlerinden birini de metaforlar oluşturarak akılda kalıcı olmasını sağlamaktır.

2. Yöntem

Bu çalışma, sanat temelli araştırma yaklaşımı ile gerçekleştirilmiştir. Sanat temelli araştırma yönteminde, sanatın farklı dallarındaki ifade biçimlerinin sistematik bir analizi yapılır (Mcniiff, 2007). Nitel araştırma yöntemlerinin içerisinde yerel sanat temelli araştırma yaklaşımında sanatsal ürün olarak karşımıza çıkan eserlerin analizleri yapılarak, bu eserlerin ürünü ortaya çıkaran eser sahibinin iç dünyalarındaki algıları, yaşam dair deneyimleri ve sanatsal ürününün içinde ilişkin kendi görüşleri ortaya konulmaktadır.

Çalışma Grubu

Çalışmaya 2014-2015 yılı Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden 35 kız -36 erkek olmak üzere toplam 71 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin seçimi Bilim Sanat Merkezlerine devam eden destek dönemi öğrencilerinden 9-12 yaş arası öğrenciler rastgele örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Bilim Sanat Merkezlerine mail ortamında ayrıntılı olarak açıklanan çalışma ve uygulama aşamalarından oluşan formlar gönderilmiştir. Bu formlardan geri dönüş olarak gelen gönüllü olarak katılmak isteyen Bilim Sanat Merkezlerinde gelen deyim resimleri çalışma grubunu oluşturmuştur. Isparta Bilim Sanat Merkezi 5, İstanbul ve Samsun Bilim ve Sanat Merkezi’nden 7’şer, Gümüşhane’den 10, Konya’dan 13, Malatya’dan ise 29 öğrenci çalışmaya katılmıştır.

Uygulama/İşlemler

Çalışmanın ilk aşamasında, öğrencilerden Türk Dil Kurumu Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü’ndeki deyim tanımları yapılarak, öğrencilerden Türk Dil Kurumu Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü’ndeki deyimlerden birisini seçmeleri istenmiştir. Daha sonra seçtikleri deyimleri ne anladılarsa istedikleri şekilde resmetmeleri istenmiştir. Daha sonra bu resmettikleri deyimleri hangi anlamda anladıklarını anlatmaları istenmiştir.

Anlatılımlar sonuçunda resmedilen deyimlerin gerçek anlam, mecaz anlam, hem gerçek hem mecaz anlam olarak sınıflanması sağlanarak ayırım işlemi gerçekleştirilmiştir.

Çocuklar genellikle kendi zihin dünyası ile dış dünya arasındaki bağı resim yoluyla kurmaktadırlar. Resim, ocuğun kendi duygu ve düşüncelerinin bir ürünü olduğu için özellikle çocuğu tanımak için çok önemlidir. Çünkü ocuk sözle ifade edemediği birçok kavramı resim yoluyla anlatabilir. Başka bir deyişle resim yapma çocuğa kendisini ifade etme olanağı sunar (akır İlhan, 1995). Çünkü resimler yalnızca bir ni ve durumu anlatmakla kalmaz, bazen bir hikyeyi anlatıp, grselleşmesini sağlar (Minkoff ve Riley, 2011).

Verilerin Analizi

Araştırmadaki verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından uzman görüşleri de alınarak geliştirilen ‘‘Deyim Algılama etelesi’’ kullanılmıştır. Adı geçen etelede deyim-anlam eşleştirme, deyim gerçek anlamı, deyim mecaz anlam deyim hem gerçek hem mecaz anlamı olmak üzere eşleştirme bölümlerinden oluşan toplam 3 bölüm bulunmaktadır. Yapılan n uygulamadan sonra retmenlerinde görüşleri dikkate alınarak hazırlanan bilgi toplama aracı olarak ‘‘Deyim Algılama etelesi’’ uygulanmıştır. Elde edilen veriler uzmanların görüşüne gore değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler elde edilen bulgular sonucunda deyimlerin gerçek anlam, mecaz anlam ve hem gerçek hem mecaz anlam olarak ayrılması yapılmıştır.

3. Bulgular

Bilim ve Sanat Merkezleri’ne devam eden 71 öğrencinin seçmiş olduğu deyimler, öğrencilerin kendi algıladıklarına göre deyim resimleri, Türk Dil Kurumu Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü’ne göre deyimlerin anlamı aşağıdaki gibidir.

Öğrencilerin seçtikleri deyimler şunlardır: Üç aşağı beş yukarı, kirli çamaşırları ortaya dökmek, iğne deliğinden Hindistan’ı görmek, saçı sakalı ağartmak, göz gezdirmek ve göz atmak, Göze girmek (2), gün yüzüne çıkmak, beyninden vurulmuşa dönmek, kafa dengi olmak, rahatı kaçmak, kulağına küpe olmak, göz atmak, gözü tutmak, ipe çekmek, karnı zil almak, kulak kabartmak (2), küplere binmek (2), havalara uçmak, dile düşmek, göz boyamak (2), kulak kabartmak, gözünden düşmek, dil dökmek, beyni sulanmak, pabucu dama atılmak (3), ayağını kaydırmak, ağzı kulaklarına varmak (2), dolap çevirmek, etekleri zil almak (2), Başının üzerinde yeri olmak, dünyası başına yıkılmak, ekmeğine yağ sürmek, el üstünde tutmak, fikir yürütmek, gayret dayıya düşmek, kafa tutmak, suya sabuna dokunmamak, yüreği ağzına gelmek, abayı yakmak, ağzıyla kuş tutmak, aklını peynir ekmele yemek, alınının akiyla çıkmak, ateş pskrmek, ayaklarına kara sular inmek, başı şişmek, bir kazanda kaynamak, diline dolanmak, dünya gözüyle bakmak, el açmak, gözleri fal taşı gibi açılmak, gözünden düşmek, her işe burnunu sokmak, ipe un sermek, küplere binmek, maymun gözünü açmak, mumla aramak, pabucunu ters giydirmek, yerin dibine girmek, yüz vermek, yüzünden düşen bin parça olmak, zeytinyağı gibi üste çıkmak (2). Öğrencilerin seçtikleri deyimlerinden bazılarının yorumları aşağıdaki tablolarda gösterilip yorumlanmıştır.

Tablo 1. Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Vucudumuzun Organlarıyla İlişkilendirdikleri Örnek Çizimler

		
<p>Deyim</p> <p>Dile (dillere) düşmek</p> <p>Göz boyamak</p> <p>Baş üstünde yeri olmak</p>	<p>Deyimin Anlamı</p> <p>Hakkında dedikodu yapılmak."Allah kimseyi dile düşürmesin, kadıncağız sokağa çıkamaz oldu."</p> <p>Gösterişle aldatmak, bir şeyi iyi gibi göstermek, kandırmak, yanıltmak</p> <p>Büyük bir saygı ve ilgi ile karşılanır veya ağırlanır" anlamında kullanılan bir söz.</p>	<p>Yorum</p> <p>Deyim resme aktarılırken mecaz anlamından uzak, gerçek anlamı ile çizilmiştir.</p> <p>"Göz boyamak" deyimini mecaz anlamının dışında yani gerçek anlamla resmedilmiştir</p> <p>Deyim gerçek anlamıyla resmedilmiştir.</p>

Tablo 1 de görüldüğü üzere ortaya çıkan çizimlerde deyimler genel olarak vucudumuzun organlarıyla ilişkilendirilen deyimler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu deyimler Dile (dillere) düşmek, göz boymak, baş üstünde yeri olmak deyimleridir. Bu deyimler gerçek anlamlarıyla resmedilmiş, mecaz anlamlarında uzak resmedilmiştir.

Tablo 2. Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Vucudumuzun Organlarıyla İlişkilendirdikleri Örnek Çizimler

		
---	---	--

Deyim	Deyim Anlamı	Yorum
Kulak kabartmak	Çaktırmadan, belli etmemeye çalışarakdinlemek.”Dayanamayıp yanındakilerin konuşmalarına kulak kabarttı.”	Deyim gerçek anlamı ile resmedilmiştir
Göz gezdirmek	1- Derinlemesine incelemeyen okumak. 2- Bir şeyi, bir yeri pek fazla dikkat etmeden çabucak incelemek. “Raftaki mallara şöyle bir göz gezdirip çıkalm	Deyim gerçek anlamı ile resmedilmiştir
Gözünden düşmek	Kendisine daha önce duyulan sevgi ve ilgiyi kaybetmek.”Eskisi gibi top oynayamayan Ali bir senede gözden düştü	Deyim gerçek anlamı ile resme yansıtılmıştır

Tablo'2 de görüldüğü üzere görüldüğü üzere ortaya çıkan çizimlerde deyimler genel olarak vücudumuzun organlarıyla ilişkilendirilen deyimler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu deyimler kulak kabartmak, göz gezdirmek, gözden düşmek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu deyimler gerçek anlamları ile resmedilmiştir.

Tablo 3. Mecaz Anlamı Göz Ardı Edilerek Çizilen Örnek Deyimler

		
Deyim	Deyimin Anlamı	Yorum
Dil dökmek	Kandırmak, inandırmak ya da yararlanmak için tatlı sözler söylemek.”Peşine düşen çocuğu ne kadar dil döktüyse de evde kalmaya razı edemedi	Deyim kelime anlamı ile resmedilmiştir. Mecaz anlam göz ardı edilmiştir.
Beyni sulanmak	Bunamak	Deyim mecaz anlamı kullanmaksızın gerçek anlamı ile resmedilmiştir
Pabucu dama atılmak	Kendisinden üstün birinin çıkmasıyla gözden düşmek, değer ve itibarını kaybetmek.”Yeni bir elektrikçi aldılar, desene Murat`ın pabucu dama atıldı.”	Deyim kelime anlamı ile resmedilmiştir. Mecaz anlam göz ardı edilmiştir

Tablo 3’te görüldüğü üzere “dil dökmek, beyni sulanmak, pabucu dama atılmak ” deyimlerinin mecaz anlamları göz ardı edilerek, gerçek anlamıyla kullanıldığı görülmektedir.

Tablo 4 . Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Çizdiği Örnek Deyimler

Deyim	Deyimin Anlamı	Yorum
Dünya başına yıkılmak	Dara düşmek, felâkete uğramak, umutlarını yitirmek, çok üzüлüp acı çekmek.»Trafik kazasında kocasını ve iki çocuğunu kaybeden kadının dünyası başına yıkılmıştı.»	Deyim her iki anlamda resmedilmiştir
Gayret dayıya düşmek	“İş, onu başarabilecek olana kaldı” anlamında kullanılan bir söz. “Gayret dayıya düştü, bu işe sen el atmazsan olmayacak.”	Mecaz anlamı ve kelime anlamı ile birlikte resmedilmiştir.
Ekmeğine yağ sürmek	Birinin yararına göre eylemde bulunmak, istemese de birinin işine yarayacak biçimde hareket etmek.”O işi bana vermemekle yabancılardan ekmeğine yağ sürdün sen.”	Deyim kelime anlamı ile resmedilmiştir. Mecaz anlam göz ardı edilmiştir.

Tablo 4’ te görüldüğü üzere dünya başına yıkılmak, gayret dayıya düşmek deyimleri hem mecaz hem gerçek anlamında resmedilirken, ekmeğine yağ sürmek deyimini mecaz anlamı göz ardı edilerek resmedilmiştir.

Tablo 5. Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Çizdiği Örnek Deyimler

Deyim	Deyimin Anlamı	Yorum
İğne deliğinden Hindistan'ı görmek	Küçük bir olaydan büyük gerçeklere ulaşacak kadar keskin görüşü ve geniş kavrayışı bulunmak	Deyim gerçek anlamı ile resme yansıtılmıştır
Parmağında oynatmak	Birine her istediğini yaptırmak, onu kukla gibi kullanmak."Beni parmağında oynatamayacaksın alçak herif	Deyim kelime anlamı ve mecaz anlamı ile resmedilmiştir
Havalara uçmak	Çok sevinmek. Sevinçten ayakların yere bastığını dahi hissedememek	Deyim mecaz anlamıyla birlikte gerçek kelime anlamıyla resmedilmiştir.

Tablo 5 te görüldüğü üzere araştırmaya katılan öğrencilerin çizimlerinde yer alan deyimlerden

‘İğne deliğinden Hindistan’ı görmek deyimini gerçek anlamında resmedilmişken, parmağında oynatmak ve havalara uçmak deyimini gerçek ve mecaz anlamlarıyla resmedilmiştir.’

4. Sonuç ve Tartışma

Bilim ve Sanat Merkezlerine devam eden 71 öğrenciden 46’sı deyimlerin kelime anlamını kullanarak deyimleri resmetmiştir. Deyimleri resmetmesi istenen öğrencilerin 3’ü deyimleri mecaz anlamına uygun olarak çizmiştir. Örneklem öğrencilerinden 22’si deyimleri hem gerçek hem mecaz anlamına göre resmetmiştir. Örneklem içeri-sindeki öğrencilerden 3’ünün deyimleri soyut olarak, 46’sının somut olarak, 22’sinin ise hem soyut hem de somut olarak resimlerde ifade ettiği görülmüştür. Çalışmaya katılan öğrencilere deyimlerin resimlerini bitirdiklerinde resmini yaptığı deyim mecaz anlamını bilip bilmediği sorulmuştur. Öğrencilerin tamamının resmini yaptığı deyim mecaz anlamını bildiği görülmüştür. Deyimleri gerçek anlamı ile resmeden öğrenciler deyimlerin mecaz anlamını bilmelerine rağmen neden gerçek anlamda

resmettiği sorulduğunda komik ve eğlenceli olacağı için yaptıkları cevabı alınmıştır. 10-12 yaş bireylerinde soyut zekâ yeni gelişmesine (Gürel veTat, 2010) Bilim Sanat Merkezi öğrencilerinin deyimler hem soyut hem de somut olarak algıladıkları görülmüştür. Bağcı (2010)' un "İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Atasözlerini ve Deyimleri Algılama Düzeyleri " adlı çalışmasında somut dönemin son döneminde, soyut dönemin ilk döneminde olan 5. Sınıf öğrencilerine deneyimleri öğretirken hazır bulunuşluluk düzeylerinin önemsenmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Deyimlerin öğrenciler tarafından ifade edilmesi ve bilinmesi, o öğrencilerin iletişimi nitelikli bir duruma getirir. Daha önce yapılan çalışmalardan bazılarının bulguları, deyimlerin okul öncesi dönemde anlaşılmaya başlandığını ve ilerleyen yaşlarda devam ettiğini ortaya koymaktadır (Qualls ve Harris, 1999). Türkçe deyimlerle ilgili farklı araştırmalara bakıldığında, öğrencilerin deyimleri genel olarak anlayıp anlamadığına dair benzer çalışmalar vardır. Yapılan çalışmalar genel olarak normal öğrencilerle çalışılmıştır. Çalışmalarda sözcük tamamlama, anlama düzeyleri görsel çizim tekniği kullanılmayan çalışmalardır (Çocuk, 2012; İşeri, 2010; Bağcı, 2010). Üstün yetenekli ve zekalı çocuklarda görülen gelişmiş mizah duygusu, yaratıcılık, kitaplara aşırı ilgi duyma, erken ve olağanüstü dil gelişimi, gelişimsel dönüm noktalarına daha hızlı ilerleme, dili etkili kullanma, özgün ifade biçimlerine sahip olma gibi özellikleri (Ataman, 2004) nedeniyle öğrencilerin deyimleri hem mecaz hem de gerçek anlamına göre anlatmalarında etkili olduğu düşünülmektedir. Araştırma sonuçlarına dayanarak, deyimlerin genellikle gerçek anlamlı ve mecaz anlamlı şeklinde değerlendirildiği görülmektedir. Bu değerlendirmelere göre deyimler kitapları kategorize edilebilir. Gerçek anlamlı, hem mecaz hem gerçek anlamlı ve mecaz anlamlı şeklinde yapılan derecelendirme özellikle üstün zekalı öğrencilere deyimleri öğretirken kullanılabilir. Piaget'in zihinsel gelişim kuramı da dikkate alındığında, üstün zekalı çocuklarda deyimlerin bu şekilde öğretimi, somuttan soyuta öğretim ilkesi ile bağdaşabilir. Örneğin, yapılacak çalışmalarda, üstün zekalı çocukların yaş ve sınıf düzeyleri dikkate alınarak, ilk olarak gerçek anlamlı deyimler daha sonra mecaz anlamlı deyimlerin öğretimi yapılabilir.

5. Kaynaklar

- Ataman, A. (2004). Üstün yetenekli/zekalı çocuk ile yaşamak. Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul.
- Aksoy, Ö. A. (1988). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü. Atasözleri Sözlüğü. İstanbul: İnkılâp Yay.
- Bağcı, H. (2010). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Atasözlerini ve Deyimleri Algılama Düzeyleri, Türklük Bilimi Araştırmaları, 17, 91-110
- Çakır İlhan, A.Ç. (1995). Okulöncesi eğitim programlarında resim dersinin yeri. Anadolu Sanat. Sayı 4, 57-65.
- Çalışkan, N.(2009). Metaforların İzinde Bir Yazarın Kavramlar Dünyasına Giriş: Cemil Meriç'in Bu Ülke'sinde Kitap Metaforları, Dil Araştırmaları Dergisi. Sayı :487-100 ss
- Çocuk, H.E. (2012). "Öğretmen Adaylarının Deyimleri Anlamsal Açıdan Tahmin Edebilirlikleri: Mersin Üniversitesi Örneği." Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8(2):46 -55.

- Deant-Read, C. H., & Szokolszky, A. (1993). Where do metaphors come from? *Metaphor and Symbolic Activity*, 8(3), 227-242.
- Demir, G. Y. (2005). Çevirenin önsözü. G. Lakoff & M. Johnson (Yazarlar) *Metaforlar: Hayat, anlam ve dil* (s. 11–15). İstanbul: Paradigma
- Göker, O. (2001). *Uygulamalı Türkçe Bilgileri I*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları
- Güleryüz, H.(2002) .*Yaratıcı Çocuk Edebiyatı* , Pegema Yayınları, Ankara.
- Gürel, E., & Tat, M. (2010). Çoklu Zekâ Kuramı: Tekli Zekâ Anlayışından Çoklu Zekâ Yaklaşımına. *Journal of International Social Research*, 3(11).
- Gürkan, T. (1988). Çocuğun Dil Gelişim ve Eğitiminde Ailenin Rolü. *Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı 1 - 3 Ekim 1986 içinde* (27-41). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.
- İşeri, K. (2010). Türk Üniversite Öğrencilerinin Deyimleri Tahmin Etme Durumları. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27: 385-405.
- Kunt,K., & Tortop, H.S. (2013). Türkiye’deki Üstün Yetenekli Öğrencilerin Bilim ve Sanat Merkezlerine İlişkin Metaforik Algıları. . *Journal of Gifted Education Research– Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 1(2), Special Issue, Özel Sayı, 117-127.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press
- Martinez, M. A., Saulea, N., & Huber, G. L. (2001). Metaphors as blueprints of thinking about teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 17(8), 965-977.
- McNiff, S. (1998). *Handbook of the arts in qualitative research*. Knowles, G. & Cole, A. (Eds). Art based research. CA: Sage, pp.29-45.
- Minkoff, Y., Riley, J.(2011). Perspectives of time-use: Exploring the use of drawings, interviews and rating- scales with children aged 6-7 years. *Journal of Occupational Science*, 18(4), 306-321.
- Mertol, H., Doğdu, M. & Yılar, B. (2013). Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Metaforik Algıları. *Journal of Gifted Education Research – Üstün Yetenekliler Eğitimi Araştırmaları Dergisi* 1(2), Special Issue, Özel Sayı, 176-183.
- Örge, F. (2003). ‘İlköğretim I. Kademe Beşinci Sınıfta Deyimlerin Öğretimine İlişkin Kullanılabilecek Aktivitelere Yönelik Bir Araştırma.’Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çanakkale.
- Özcan, A.(2010), “İlköğretim Öğrencilerinin İngilizce Öğrenmeye Yükledikleri Anlamlar:Metaforik Bir Analiz” Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Qualls, C.D. ve Harris, J.L. (1999). “Effects Of Familiarity On Idiom Comprehension: African American and European American Fifth Graders.” *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 30: 141- 151.

Extended Abstract

Purpose: *Idioms are word phrases engaged very little in real meaning with stereotypes (General Turkish Dictionary). Another description is a word or phrase carrying an attractive expression and features different from the true meaning (Grammar Terms Dictionary). Multiple words are better explained out of the true meaning with some stereotypes. Idioms carry different meanings from each other. The word meanings of the idioms are very different from the metaphors. Idioms are word patterns that can explain difficult situations with less verbal expression. Concrete concepts are learned in child's early ages. In order to learn abstract concepts child should be in the abstract process period. Abstract idioms cannot be learned in child's concrete period. In this sense language and thought are in continuous relation like front and back side of a paper. Not just concrete but abstract concepts are also involved in our vocabulary statement information. In the process of teaching mother tongue to children vocabulary knowledge and using idioms is an important aspect to consider. Vocabulary knowledge plays a big role in understanding and expressing thoughts and feelings. The learning experiences of individuals results as vocabulary stored in the memory. A child can possess a certain amount of vocabulary from two to twelve years of age; however, during these ten years the meaning of the same words can differ in child's sentences.*

This study aimed to investigate the perception of idioms of the 10-12 year's old gifted students' in the Science and Art Center. Drawing with metaphor and paint techniques were used for this purpose. While living in nature we sometimes try to emulate them and express ourselves by establishing relationships between those entities. One of the expression ways are established metaphors that are stored permanently in mind.

Method: *This study was carried out with an art-based research approach. Art-based research method is a systematic analysis of the expression of different branches of art. Art products are analysed to find out the inner world perspectives, life experiences and views of the artists within the local art-based qualitative research approach.*

The study group consists of 71 students in Science and Art Center. Seven students from Istanbul Science and Art Center; seven students from Samsun Science and Art Center, 13 students from Konya Science and Art Center; five students from Isparta Science and Art Center; 10 students from Gümüşhane Science and Art Center and 29 students from Malatya Science and Art Center participated in the study. Students are asked to choose an idiom from the Turkish Language Institution Proverbs and Idioms Dictionary. Children generally relate their mind with the outside world through drawings. Since drawings are the product of child's feelings and thoughts they are important to recognize the child. Child can express many concepts better with drawings than words. In other words drawings provide children a way to express themselves. Because drawings not only explain a situation or a moment they sometimes explain and visualize a story.

Students drawings of the idioms are analysed by art-based research approach and students are asked to explain the meanings. The students are expected to draw idioms according to their own meanings. All the drawings are gathered and identified whether they are drawn according to real meaning or metaphors. Furthermore, students after completing the drawing are asked to see whether they know the metaphor meaning of the idiom. Councillor and art teacher of Malatya Science and Art Center interpreted the drawings of the idioms.

Results and Conclusions: *Out of 71 students from Science and Art Center 46 students used word meanings to draw the idioms. Only three students drew according to metaphoric meaning. 22 students of the study group used real and metaphor meaning in their drawings. Three students of the study group expressed abstract, 46 concrete and 22 both concrete and abstract meanings*

of the idioms in their drawings. The observation results of the Science and Art Center students reveal that 30.9% of the students reflected both real and metaphor meanings, 4.3% metaphor meanings and 64.8 % real meaning. The students of the study are asked the metaphor meaning of the idioms drawings and they are all seen to know the meaning. The students' reason for drawing in real meaning is to be funny and to have fun. Despite the development of 10-12 years old abstract intelligence, the students of Science and Art Center are seen to have both concrete and abstract perceptions. Sense of humour; creativity, high interest to books, exceptional language development, faster progress in development milestones and efficient use of language of the gifted students are thought to have an impact on students expressing both real and metaphor meanings.